Mellan tradition och förnyelse: några funderingar

Diskussionen om det moderna eller det samtida samhället tar ofta sin utgångspunkt och ställs i motsats till någon form av ett tänkt traditionellt samhälle. Detta samhälle kännetecknades av att det var statiskt, homogent och av att människors handlingar snarare styrdes av traditioner än av reflexivt och intentionellt handlande. För att kunna tala om "det moderna" måste vi således skapa oss en bild av "det traditionella". Även om denna tankefigur har bidragit med kunskaper om historiska förändringsprocesser och människors identitet, kan man lätt överbetona förändring och glömma att många sociala fenomen också kännetecknas av en hög grad av stabilitet över tid.

I ett kapitel i boken *Reflexive Modernization: Politics, Tradition and Aesthetics in the Modern Social Order* (1994) skriver Anthony Giddens om det post-traditionella samhället. Detta samhälle präglas inte av en total avsaknad av traditioner, men det vi kallar tradition får en helt ny innebörd. Traditioner tas inte längre för givna, utan måste ständigt försvaras och rättfärdigas. När människor till varje pris försvarar de sanningsanspråk som hävdas inom en viss tradition hamnar man i en fundamentalistisk åskådning av världen. Fundamentalism och modernitet står här i motsatsställning till varandra. Giddens hävdar att:

> Beyond compulsiveness lies the chance of developing authentic forms of human life that owe little to the formulaic truths of tradition, but where the defence of tradition also has an important role (Giddens 1994).

Många sociologer har använt tankefiguren tradition-modernitet på ett relativt slentrianmässigt sätt, och frågan är om vi kan fortsätta att använda denna tankefigur för när det inte längre finns några traditioner, måste vi då hitta någon ny referenspunkt för vårt tänkande? Här finns mycket att fundera över.

Detta nummer av *Sociologisk Forskning* innehåller artiklar som på ett eller annat sätt diskuterar sociala förändringsprocesser. I den första artikeln behandlar *Håkan Thörn* relationen mellan gamla och nya sociala rörelser. Hans tes är att om man skall analysera de nya sociala rörelserna är det inte tillräckligt att enbart fokusera på dessa, utan man måste även studera förändringsprocesser inom de gamla sociala rörelserna. Nästa artikel som är skriven av *Ron Eyerman* fokuserar användandet av kulturella uttrycksmedel inom sociala rörelser. Eyerman hävdar bl.a. att det är nödvändigt att undersöka den historiska bakgrunden till de kulturella uttrycksmedel som används inom samtida sociala rörelser. Kollektiva minnen och traditioner spelar en stor roll i skapandet av de kulturella yttringar som utgör centrala inslag i nutida sociala rörelser. *Margareta Bäck-Wiklund* och *Birgitta Bergsten* i en tredje artikel har studerat moderna fäder. De menar bl.a. att många samtida studier av familjen tenderar att överbetona förändring, differentiering och instabilitet. Paradoxalt nog kännetecknas familjelivets vardag istället ofta av varaktighet och stabilitet.

Utöver dessa tre artiklar innehåller detta nummer en artikel om Thomas J. Scheffs socialpsykologi och en rad recensioner. *Jonas Aspelins* genomgång av Scheffs författarskap bidrar med en behövlig uppdatering av svenska sociologers kunskaper om denna intressante socialpsykolog.

Thomas Johansson och redaktionen